

Eksperimentālā sērija latentu papillārlīniju rakstu pēdu vizualizēšanā un izņemšanā no miruša cilvēka ādas

Aelita Zīle

Rīgas Stradiņa universitāte, Juridiskā fakultāte, Latvija

Ievads. Cilvēka ādai kā pēdu uztvērējamam ir ļoti būtiska nozīme noziedzīga nodarījuma atklāšanā, jo papillārlīniju rakstu pēdu esamība uz cilvēka ādas norāda uz savstarpēju mijiedarbības procesu starp cilvēka ādu kā pēdu atstājējobjektu (papillārlīnijām) un cilvēka ādu kā pēdu uztvērējobjektu (jebkura cita cilvēka ķermeņa daļu).

Darba mērķis, materiāls un metodes. Eksperimentālās sērijas mērķis bija noskaidrot latentu papillārlīniju rakstu pēdu vizualizēšanas un izņemšanas iespējamību, apzināt adhēzijas un izņemšanas aģentu dominējošās kombinācijas un izpētīt ādas stāvokļa ietekmi uz latentu papillārlīniju rakstu pēdu veidošanos, to vizualizēšanu un izņemšanu. Eksperimentālā sērija tika veikta sadarbībā ar Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centru un Valsts policijas Kriminālistikas pārvaldi. Veikta zinātniskās literatūras un iepriekšēju pētījumu rezultātu analīze. Darbā tika izmantotas šādas teorētiskās izziņas metodes: salīdzinošā, vēsturiskā, statistiskā un praktiski lietišķā izziņas metode: optiskā un fizikālā, kā arī izmantoti adhēzijas un izņemšanas aģenti.

Rezultāti. Eksperimenta laikā uz cilvēka ādas tika atstātas 1419 latentes papillārlīniju rakstu pēdas, pēc kuru apputeksnēšanas ar adhēzijas aģentiem un pārkopēšanas uz izņemšanas aģentiem notika pēdu izvērtēšana četrās kategorijās: identifikācija (37 papillārlīniju rakstu pēdas tika atzītas par derīgām personas identifikācijai); norobežošana / eliminācija (66 papillārlīniju rakstu pēdas bija atspoguļojies papillārlīniju raksts, bet tajās esošās papillārlīniju raksta sevišķās pazīmes nebija atspoguļojušās pietiekamā daudzumā); norāde uz pieskārienu (202 pēdas atspoguļojās pirkstu falangu un delnas forma); nav pēdu (1114 eksperimentāli atstātās pēdas netika saskatītas).

Secinājumi. Eksperimenta rezultātu apkopojums un analīze ļāva apzināt dominējošos adhēzijas aģentus – *Swedish Black*, *Black Special* un *Special Blower Black* – un dominējošos izņemšanas aģentus – daktiloskopiskās plēves *Gelatin Lifters White* un *Latent Print Tape 3 × 360 LP-300*, kā arī silikona pasta *White silicone with paste hardener*, kā arī tika apzinātas dominējošo vizualizēšanas un izņemšanas aģentu kombinācijas – *Special Blower Black* un *Gelatin Lifters White*, *Swedish Black* un *Gelatin Lifters White*, *Swedish Black* un *White silicone with paste hardener*.

Tika apzinātas arī tās ķermeņa daļas, uz kurām ir lielākas iespējas vizualizēt un gūt personas identifikācijai derīgas papillārlīniju rakstu pēdas. Veicot eksperimentālās sērijas rezultātu analīzi, jāņem vērā, ka papillārlīniju rakstu pēdas tika atstātas ar dabīgo sviedru un ādas tauku vielām uz sākotnējo (dabīgo) ādas stāvokli (āda netika tīrīta un nomazgāta). Donora dabīgās sviedru un ādas tauku vielas uz papillārlīnijām netika mākslīgi papildinātas ar sviedru un tauku vielām no citām donora ķermeņa daļām, piemēram, pieres vai kakla. Gan miruša cilvēka ādas stāvoklis, gan donora roku (papillārlīniju) stāvoklis maksimāli tika pielīdzināts dabiskiem apstākļiem.

Tika apzināta arī dzimuma, vecuma un personas identifikācijai derīgo pēdu attiecība. Eksperimentālās sērijas gaitā iezīmējās situācijas, kas apliecināja, ka, lai arī teorētiski latentu papillārlīniju rakstu pēdu esamība konkrētajā gadījumā būtu neiespējama, tomēr praktiski tās tika iegūtas un tika atzītas par derīgām personas identifikācijai, jo tajās tika saskatīts pietiekams daudzums papillārlīniju rakstu sevišķās pazīmes, kuras savukārt veido šo pazīmju individuālo kopumu.